

Participaziun dals uffants e dals giuvenils Di da furmaziun 15 da settember 2022

Dretgs da cundecisiun, furmas da
participaziun, structuras e purschidas en las
vischnancas e tar il chantun, en las Baselgias
ed en la communitad

jugend.gr

Graubünden reformiert
Grischun reformà
Grigioni riformato

Katholische Landeskirche Graubünden
Baselgia catolica Grischun
Chiesa cattolica dei Grigioni

KINDER- UND JUGENDPOLITIK
IM KANTON GRAUBÜNDEN

Kanton Graubünden
Chantun Grischun
Cantone dei Grigioni

DEMOCRACY
DAY 15.09

20. di da furmaziun: Participaziun dals uffants e dals giuvenils en il Grischun

Participaziun dals uffants e dals giuvenils

«Manegiada è la participaziun activa d'ina persuna u d'ina gruppa a process da decisiun u ad andaments d'acziuns che han lieu en structuradas u en organisaziuns surordinadas. Atgnas activitads rinforzan la surpigliada da responsabladad envers sasez, envers interess che pertutgan l'agen mund da viver sco er envers la communitad.»

(Model directiv per la politica d'uffants e da giuvenils, chantun Grischun)

Participaziun stgaffescha:

- confidenza en sasez e promova in svilup saun
- identificaziun e procura per in cumportament fidà
- relaziuns tranter las generaziuns ed è ina contribuziun a l'integraziun.

Il 20. di da furmaziun s'occupa da quests temas:

- dretgs da cundecisiun dals uffants e dals giuvenils sin basa da la Convenziun dals dretgs da l'uffant e tge che quests dretgs vulan dir concretamain
- purschidas etablidas, projects ed exempels da good practice per stgaffir access per persunas dal fatg e per participantas e participants
- mesiras sin plaun communal e chantunal, en la Baselgia ed en la societad
- pussaivladads da barat tranter las persunas dal fatg, las autoritads e las purschidas

Public en mira:

Il di da furmaziun sa drizza a persunas che lavuran en lur champ professional u sin basa voluntara cun uffants e cun giuvenils. Commembras e commembers d'autoritads e da cumissiuns da las vischnancas e da las Baselgias che vulan stgaffir u pussibilitar formats da participaziun, èn medemamain bainvegnids.

Program da gievgia, ils 15 da settember 2022

08.45 Café e cornets, check-in

09.15 Bainvegni ed avertura dal di da furmaziun

Samuel Gilgen, manader dal post spezialisà jugend.gr

09.20 Salid dal president da la Regenza

Marcus Caduff, president da la Regenza e schef dal Departament d'economia publica e fatgs socials dal Grischun

09.35 Politica d'uffants e da giuvenils en il chantun Grischun

Beat Hatz, manader da la partiziun Famiglia, uffants e giuvenils, Uffizi dal servetsch chantun Grischun

09.45 **Il dretg da participaziun tenor l'artitgel 12 da la Convenziun da l'ONU davart ils dretgs da l'uffant**

Mona Meienberg, UNICEF Svizra e Principadi da Liechtenstein

10.20 *Pausa*

10.45 **Pitches/referats curts davart tut las purschidas ed ils lavuratoris**

11.45 Terminaziun da l'avantmezdi

12.00 **Gentar en l'edifizi dal Cussegl grond**

12.45 Café, dessert

Pussaivladad da barat cun purschidas e cun personas dal fatg (a las maisas da star en pe)

13.45 **Lavuratori runda 1**

Il suentermezdi pon las participantas ed ils participants tscherner dus da set lavuratoris. Per plaschair inditgar ils lavuratoris en l'annunzia.

Lavuratori A: Cussegl da giuventetgna da l'investgieu da Cuira

Claude Bachmann; Post specialisà da la Svizra tudestga per lavur ecclesiastica averta cun giuvenils

En il rom dal process sinodal (mundial) e sin iniziativa da l'investgieu da Cuira, Joseph Maria Bonnemain, è vegnì stgaffi in cussegl da giuventetgna per l'investgieu da Cuira. Quel sustegna l'investgieu en l'avegnir en ses uffizi ed al cussegliar tar decisiuns.

En tge furma è il Cussegl da giuventetgna structurà ed organisà? Co è il Cussegl da giuventetgna integrà en l'organisaziun da l'investgieu? Co prenda il Cussegl da giuventetgna decisiuns? Experienceschas da l'emprim onn «Cussegl da giuventetgna da l'investgieu da Cuira»

Lavuratori B: Parlament da mattas dal chantun Grischun

Annika Abplanalp; Post da stab per l'egualitad da las schanzas dal Grischun
Gia quatter giadas ha gè lieu il Parlament chantunal da mattas ed ha dà a giuvenilas la schanza da sa participar en in process cun personas da la medema vegliadetgna. Tge experienceschas fan las participantas en il Parlament da mattas e co pon ils giavischs da las mattas vegnir accumpagnads en il process politic?

Lavuratori C: Nov sistem electoral ed access per giuvenils a la participaziun politica

Niculin Detreköy; Federaziun svizra dals parlaments dals giuvenils (FSPG):
En il chantun Grischun è il parlament vegnì elegì il matg 2022 per l'emprima giada tenor il sistem da proporz dubel. Il chantun Grischun ha laschà sviluppar la Federaziun svizra dals parlaments dals giuvenils in gieu che ha pussibilità a giuvenils da las scolas dal Grischun in access al nov sistem electoral. A chaschun da quests lavuratori en las scolas è il gieu vegnì preschentà ed introducì. Tge experientschas ha il FSPG fatg tar giuvenils dal Grischun cun il gieu e cun quest access a la politica?

Lavuratori D: Project «Participaziun»

Chantal Bleiker e Flurina Spreiter; jugend.gr

Cun il project «Participaziun d'uffants e da giuvenils en vischnancas grischunas» vul jugend.gr cuntanscher che la participaziun d'uffants e da giuvenils vegnia tematisada e francada structuralmain sin plaun communal. Il project è actualmain en la definiziun da las planisaziuns da las mesiras cun las vischnancas. Las manadras dal project mussan, quant concretain che mesiras pon vegnir definidas ed introducidas sin plaun communal.

Lavuratori E: Cumissiun da giuventetgna da la vischnanca da Stussavgia

Giuvenils e personas giuvnas creschidas; vischnanca da Stussavgia

En la vischnanca da Stussavgia exista dapi onns ina cumissiun da giuventetgna etablida che pussibilitescha la participaziun la pli gronda pussaivla da giuvenils en la communitad. Per quest intent è vegnidas stgaffidas structuradas ed ils giuvenils participads mussan las schanzas d'ina cumissiun da giuventetgna (quasi) autonoma.

Lavuratori F: Vitg alpin attractiv per giuvenils

Sarina Caduff, Seraina Andreoli, Selina Droz; Gruppa svizra per las regions da muntogna (SAB)

La SAB s'engascha cun ses label «Vitgs alpini attractivi per giuvenils» per in meglier futur da la giuventetgna. Las vischnancas vegnan motivadas da prender activamain mesiras per ils giuvenils sco er da promover l'integraziun da la giuventetgna en il svilup da la vischnanca. En il Grischun han gia trais vischnancas quest label. Co pon vegnir franads svilups negativs (p.ex. emigraziun) cun agid d'ina discussiun activa tras participaziun e cun agid dal label «Vitg alpin attractiv per giuvenils»?

Lavuratori G: Sessiun dals giuvenils dal Grischun

Flavia Aebli; manadra dal project Sessiun dals giuvenils dal Grischun 2022

La Sessiun dals giuvenils dal Grischun organisescha sessiuns chantunalas e regionalas da giuvenils. La Sessiun dals giuvenils vul promover d'ina vart la furmaziun politica e da l'autra vart la participaziun politica da giuvenils en il chantun Grischun. En il lavuratori survegnan las participantas ed ils participants ina invista dal decurs d'ina sessiun dals giuvenils e da l'ulteriura elavuraziun d'ina pretensiun, e quai vi da l'exempel da la vegliadetgna da votar 16 en il Grischun.

14.45 Pausa

15.15 Lavuratori runda 2

16.15 Fin dal di da furmaziun - > directamain tar ils lavuratoris

Lieu da la dieta:

Edifizi dal Cussegl grond, Masanserstrasse 3, Cuir

Traffic public: davent da la staziun da Cuir -> 7 minutas a pe

Auto: parcadis betg gratuits en las chasas da parcar vischinas

Custs da la dieta (da pajar directamain il di da la dieta):

- commembras e commembers da jugend.gr, persunas employadas Baselgias chantunalas GR: francs 50.–
- autras participantas ed auters participants dal chantun Grischun: francs 80.–
- participantas e participants d'auters chantuns: francs 150.–

Il gentar (incl. bavrondas) è inclus en ils custs da la dieta.

En cas d'annullaziun a curta vista sunter il termin d'annunzia vegn mess a quint ina participaziun da 20 francs als custs.

Ultim termin d'annunzia: 31 d'avust 2022

Annunzia online sut: www.jugend.gr

Organisaziun:

Il di da furmaziun «Participaziun dals uffants e dals giuvenils» vegn manà tras e finanzià da quests quatter acturs:

- jugend.gr – Federaziun tetgala da la promoziun d'uffants e da giuvenils dal Grischun
- Chantun Grischun, Uffizi dal servetsch social, partiziun Famiglia, uffants e giuvenils
- Post spezialisà per la lavur da giuventetgna da la Baselgia evangelica-refurmada dal Grischun
- Post spezialisà per la lavur ecclesiastica da giuventetgna da la Baselgia catolica dal chantun Grischun

Per ulteriuras infurmaziuns u per dumondas:

Post spezialisà jugend.gr, Samuel Gilgen, 076 509 45 54, s.gilgen@jugend.gr